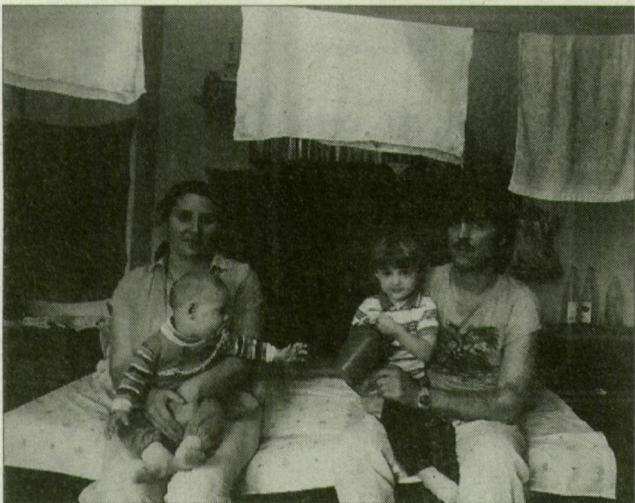

Fotó: Schmidt Andrea

■ – Feldúlt családi élet. Válás. Lakás nélkül maradtam. Átmeneti megoldásnak ez is jó. Fedél van a fejem fölött. Egy nap egyszer meleg ételt is kapok. Hát ezért vagyok itt – tárja szét a kezét a szemüveges férfi. Éppen kártyáznak. A szobában hét ágy. Most, délelőtt 11-kor négyen vannak itthon. Ruhástul hevernek az ágyon. Az olajzöld „lópokróc” alól kilóg a szürkésfehér, „régenmosott” huzatú párna. Ebben a szobában is érezni egy bizonyos, jellegzetes szagot.

– Meleg víz nincs. Hideg vízben mossunk? – kérdezi a másik, mentegetőzve, mintha tudná, mi jár a látogató fejében.

– A fölöttünk lakók, a cigánygyerekek „szórakozásból” beverik az ablakokat. Nincs hely a ruháinknak se, annyira zsúfolt ez a szoba. Nézze – mutat az ingekkel teleagatott ablakra a harmadik. – Itt nincs egy szék, nincs egy asztal. Milyen vendéget hívnak ide? Mit csináljak? – kérdez vissza.

– Jó szexlapokat olvasgatok... – Munkát keresgélek. Csigaszedés, napszám, kukázás. Ez marad nekünk... – legyint keserűen a negyedik. – Meg a cigi. De abból is a román Carpati. Meg az olcsó bor...

A Menedékhely Alapítványt dr. Farkasinszky Teréz doktor-nő ösztönzésére 1989-ben hozta létre a Püspöki Hivatal, a megyés püspök, a rókusai plébánia és a Szociális Munkások Egyesülete. Az akkori alapító tőke, a 350 ezer forint mára már elolvadt. Adományok meg nem érkeznek...

– A város '94 végéig egy repülőtér környéki ház 11 komfort nélküli lakását adja bérbe az Alapítványnak. Az önkormányzat először 500

Menedék, ég és föld között

ezer, majd tavaly 1 millió forinttal „szállt be”, de azt is mondhatom, ennyivel „letudta” a hajléktalanok ügyét. Idén a közgyűlés úgy határozott, hogy az első fél évben nem támogat semmilyen külső célt vagy intézményt, így a Menedékhely Alapítványt sem. Holott a polgármesteri hivatalból, a lakásosztályról is küldenek hozzánk embert, tehát elismerik és „használják” az alapítványt... – ismerteti a „tényálást” dr. Szirtesi Zoltánné, az Alapítvány igazgatója. – Eddig pályázatokat nyerve gyarapítottuk a pénzünket, illetve az állami költségvetésből igényelhettük az úgynevezett fejkvótát, ami minden ellátott személy után jár, egy évben összesen 60 ezer forint. Jövőre ez sincs, mert az új szociális törvény szerint alapítvány nem kaphat ilyen jellegű állami támogatást...

– Becsukhatjuk a kaput! Igaz, ebben a formájában nem is életképes ez az Alapítvány – jelenti ki nagy hangon a gondnok, Antal Mihály. – Most szerencsétlen lumpenek elfekvője ez, nem menedékhely. Állampénzen menedzseljük a társadalom szélére sodródott szerencsétleneket! De nem is tehetünk mást, mert a '89-ben számunkra biztosított helyzetből egyszerűen képtelenek vagyunk továbblépni! Munkahely nélkül ezt a réteget nem

lehet a gödörből kihúzni! Ezeknek az embereknek a 99 százaléka szenvedélybeteg, de néhányukon még lehetne segíteni. Ha meg tudnánk nekik mutatni, hogy az alagútnak, amibe kerültek, van vége. Ehhez pedig a munka az egyetlen eszköz. A pécsi, az esztergomi menedékhely példája is igazolja: a hajléktalanokat befogadó intézmények nyugodt légkörét az teremtheti meg, ha van elegendő férő- és munkahely. Szándéknyilatkozatok, előszerződés bizonyítják, hogy lenne vállalkozó, akivel megállapodhatnánk, ha az alapítványnak lenne saját épülete, vagyona. Alkatrész-felújító üzem, varroda, gyeptyaöntő műhely, rongyszőnyegszövő. Ezek az ajánlatok. De hiába pályázunk különböző helyekre, mert alapfeltétel a saját vagyon, ami garantálja, hogy ezt vagy azt az üzemet, mondjuk holnaptól, be tudjuk indítani, mert van helyünk. Ezzel bezárult a kör. Mert az önkormányzat hallani sem akar arról, hogy mondjuk ezt az épületet az Alapítványnak adja.

– Akárhonnan indulunk, oda jutunk, hogy Szegeden rossz a hajléktalanok elhelyezése – vonja le következtetését Szirtesiné. – Egyrészt azért, mert ebben az épületben a hajléktalanokon kívül mások is laknak. Az emeleten az önkor-

mányzati lakásokat jogosan bérlők, de önkényes beköltözők is élnek. Másrészt szembe kell nézni azzal a ténnyel, hogy az Alapítványnak bérbe adott 11 lakásból kialakított 60 férőhelyen most éppen 74-en, télen viszont közel 100-an zsúfolódnak össze. De még így is – fölmérésünk szerint – legalább 200-an e falakon kívül, temetőken, lakótelepi lépcsőházban, liftházakban, parkokban tanyáznak. Tehát az önkormányzatnak – vagy velünk, vagy nélkülünk – meg kell oldania a hajléktalanok elhelyezését. S úgy gondolom, ez a városközponttól távoli épület megfelelő felújítás után, bekerítve, a jelenlegi fás szín munkahelyekké átalakítva alkalmas arra, hogy a város hajléktalanjainak átmeneti menedékhelye legyen.

– Most ugyanis kényszer kényszer követ – szól közbe Kalmár István, a három szociális munkás egyike. – Hiába tervezzük! Hiába van nagyszerrű működési szabályzat is! Hiába mondjuk ki: ezentúl nincs italozás, reggel 6 órakor el kell hagyni az épületet, tisztálkodni kötelező, családokat nem fogadunk be. A helyzet az, hogy a házirendet se tudjuk betartani, ha emberek akarunk maradni. Ha segíteni nem tudunk, tőrjük és kordában tartjuk az emberekben felgyűlt indulatokat – mondja keserűen.

– Mi segíteni jöttünk. De ebből a helyzetből, amibe az Alapítvány kényszerült, mi sem tudunk mozdulni... Ebben a hónapban egyetlen sikerélményem volt: az egyik asszonyt varrodai munkához juttattam. Ennyi. Az érdemi munkát keresgéljük. A hajléktalanok jelenlegi átmeneti szállásán eredményt felmutatni nem lehet. Nincs presztízsünk ebben a városban. Két kolléganóm besokallt. Ők más állás után néznek... Hiába, egy nőt jobban megvisel, amit itt lát. Az alkohol, a verekedés, a drog, de volt már itt késelés is...

– Egy asszonynak itt nagyon nehéz! Főleg egy gyerekkel!... A fiam 8 éves. Két ágyat toltunk össze. Így három kényelmesebben elférünk. Az egyik oldalon én, középen a fiam, a másikon egy fiatalabb nő alszik... – ül a „franciaágy” szélére a 40 éves asszony. – Az első férjemtől elváltam, de a lakást közösen ítélték... Nem lehetett úgy élni. Eljöttem Borsodból. A két gyerek az apjuknál maradt... Összeismerkedtem egy férfival. Nem volt lakásunk, ezért mentünk az olyan munka után, ahol lakást is adtak. A végén 8 ezer forintot kaptunk ketten, pedig majd belepusztultunk a munkába. Libáztunk... Aztán a férjem, vagyis az élettársam börtönbe került. Betörésért... Engem meg, a fiammal, tavaly

Klári nővér a pályán

■ Egyre fogynak, fogyadoznak körülöttünk azok a jótét lelkek, akiknek életcélja, hogy bennünket betegágyunkban kedves nővérként ápoljanak. Épp a minap hallottam az egyik klinikai osztályon, hogy egyszerre három képzett ápolónő lett hűtlen a pályához. Az egyik férjhez ment, a másik külföldön vállalt munkát táncosnőként, a harmadik beállt butikosnak. Maholnap ritka lesz, mint a fehér holló az olyan megszállott emberszerető, aki több évtizedig hű marad ehhez a hivatáshoz.

Dr. Exterde Tibornét, tanusíthatom, városszerte sokan mint a „tündéri mosolyú” Klári nővért emlegetik. Hálások neki azért, mert életük talán legnehezebb, egyszeri pillanatában megértést és bizalmat sugárzott feléjük, és hálások a „törzsvenedégek” is. Azok a lányok, asszonyok, akik az ideg- és elmegyógyászati klinika pszichiátriai osztályának visszavisszatérő látogatóiként tudják:

ott mindig szeretetteljes fogadtatásban lesz részük.

Klárkával az osztály egy otthonos kis zugában, egy pálmafa levelei alatt beszélgettem. Nem volt könnyű dolgom, hisz olyan emberrel kerültem szembe, akinek nem az a kenye, hogy magáról valljon. Épp ellenkezőleg: hogy ő vallasson, hallgasson másokat. Mégis mit sikerült megtudnom róla? Hogy végzés után, 19 évesen egyenesen a Pulz utcába került, kevéske pszichiátriai ismerettel. Két hét elegendő volt azonban, hogy a tapasztalatlan kislány kezdeti riadalmanál fölülkerekedjék a türelem és a megértés. Nem lehetett ez csekély teljesítmény tőle, hiszen akkoriban a mai gyógyszeresek híján nem volt olyan egyszerű megfékezni a súlyos lelkibetegségben szenvedőket,

Fotó: Révész Róbert

s inkább a kényszerzubbony volt „divatban”.

– Talán szerencsém volt, hogy a mély vízbe dobtak, így megedződtem – mondja –, olyannyira, hogy, bármily hihetetlen, ha beléptem a klinikára, én valósággal fölülültem.

Klárka úgy tartja, ezt a munkát pusztán a pénzért nem lehet vállalni. Neki, a főnővérnek nincs autója, kertje, van azonban két fia, egy kétszobás lakása, meg a betegek felé áradó szeretete. Munkájáért számára az az igazi fizetség, ha látja: a korábban depressziós, indítkésszegény ember kezd nyiladozni, és halvány mosoly jelenik meg az arcán. Meggyógyulván pedig emlékszik a türelmes, megértő szóra és hálás érte.

Hogy újabban melyik kórosztállyal, miféle bajokkal találkozik a főnővér az A-osztályon? Mostanában mintha

több lenne a fiatal, mint korábban. Szerinte ennek az az oka, hogy gyermekeinknek kisebb az állóképességük, nincs életcéljuk és nincs hitük. Az iskola megfosztotta őket a hittantól, de nem adott mást helyetté. A középkorúak párkapcsolatuk kudarcával és mostanában a munkanélküliség rémével tudnak nehezen megbirkózni. Az időseket főként a magány sújtja. De hát a nővér is ember, aki ugyanebben a közegben él, sőt komoly konfliktusforrás családi életében a három műszak is.

– Egy fiatal kolleganő a hisztériás, gyakran elájuló betegre egyszer azt a megjegyzést tette: „Ugyan, mit dobja el állandóan magát?” S mert nem ér-

tette meg, miként ennek a hivatásnak a lényegéről sem volt fogalma, elhagyta a pályát. Jól tette.

Klári nővér 35 esztendeje hű a betegekhez. Többnyire sikerrel egyensúlyoz munkája és anyai hivatása között. Mostanában egyre többet gondolkodik a jövő évi nyugdíjazására, s arra, hogy akkor Kanadában élő ápolónő barátnője fél évre szóló meghívásának tesz eleget. S hogy azután mivel telnek a napjai?

– Ismét dolgozni fogok – mondja, majd mesélni kezd a Kanadában megbecsült munkát végző, hajdani osztálytárs nagylelkűségéről, hatszobás családi házáról, és a barátság erejéről.

Chikán Ágnes

Az ápolónők nemzetközi napja alkalmából ünnepi szakmai napot rendez ma az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat Csongrád megyei Intézete Derkovits farsori épületében. Előadás hangzik el „A nővér szerepe a megújuló egészségügyben” címmel, szakember szól a nővér-beteg kapcsolatáról, az

ápolónői munka mentálhigiénés vonatkozásairól, s tájékozódhatnak a résztvevők arról, milyen is a szociális gondoskodás az 1993. évi III. törvény tükrében. S hogy milyennek látja az ápolónői hivatást az, aki 35 éven át hűséges maradt hozzá, megtudhatják olvasóink az alábbi portréból.